

Thực trạng thu nhập bình quân của người dân Việt Nam và những vấn đề đặt ra trong giai đoạn bình thường mới

Huỳnh Ảnh Nga
Trường Đại học Văn Hiến

Bài viết dựa trên nguồn số liệu thứ cấp được thu thập từ các cơ quan ban ngành nhằm đánh giá thực trạng thu nhập bình quân của người dân Việt Nam trong giai đoạn từ năm 2010 đến nay. Kết quả nghiên cứu cho thấy thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam có sự gia tăng đáng ghi nhận và đặc biệt trong năm 2020 trước nhiều khó khăn và thách thức của tình hình đại dịch covid-19, thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam vẫn giữ được mức tăng trưởng dương. Qua đó bài viết cũng nêu những vấn đề đặt ra đối với thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam và đề xuất một số kiến nghị góp phần nâng cao thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam.

1. Mở đầu

Thu nhập bình quân đầu người là chỉ tiêu kinh tế - xã hội quan trọng phản ánh mức thu nhập và cơ cấu thu nhập của các tầng lớp dân cư của một quốc gia. Chỉ tiêu này dùng để đánh giá mức sống, làm cơ sở cho hoạch định chính sách nhằm nâng cao mức sống của nhân dân, xóa đói, giảm nghèo. Trong những năm vừa qua nền kinh tế Việt Nam đã đạt được tốc độ tăng trưởng đáng ghi nhận và tốc độ tăng trưởng bình quân 5,95%/năm trong giai đoạn 2010-2020. Và đặc biệt năm 2020 trước những khó khăn và thách thức chung của tình hình dịch bệnh covid nhưng nền kinh tế Việt Nam vẫn duy trì được tốc độ tăng trưởng dương và đạt 2,79%, trong khi hầu hết các quốc gia khác đều đạt mức tăng trưởng âm trong năm 2020. Từ đó, thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam cũng có sự gia tăng đáng ghi nhận. Thu nhập quốc gia bình quân đầu người đạt 42,6 triệu đồng/người/năm vào năm 2015 đã tăng lên 60,8 triệu đồng/người/năm vào năm 2020.

2. Dữ liệu và phương pháp nghiên cứu

2.1 Dữ liệu nghiên cứu

Bài viết sử dụng nguồn dữ liệu thứ cấp được thu thập từ các cơ quan ngành. Cụ thể dữ liệu về Thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam giai đoạn 2010 - 2020 được thu thập từ niên giám thống kê năm 2020; số liệu về thu nhập hàng tháng cao nhất và thấp nhất của các địa phương, số liệu về thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam của các khu vực, vùng miền được thu thập từ cuộc khảo sát mức sống dân cư năm 2020. Số liệu về GDP bình quân đầu người của các quốc gia trong khu vực ASEAN được thu thập từ Worldbank.

2.2 Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp thống kê mô tả,

đánh giá, phân tích nhằm phân tích đánh giá tình hình thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam giai đoạn 2010-2020.

3. Thực trạng thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam giai đoạn 2010-2020

Nền kinh tế Việt Nam đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận kể từ sau Đại hội Đảng năm 1986 với nhiều chính sách đổi mới nền kinh tế. Đến năm 2010, Việt Nam đã đạt được những thành tựu hết sức quan trọng trong tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội; nền kinh tế có tốc độ tăng trưởng khá và tương đối ổn định, đạt được những thành tựu đáng ghi nhận, Tốc độ tăng tổng sản phẩm trong nước (GDP) bình quân hàng năm trong thời kỳ 2001-2010 đạt 7,2%; GDP bình quân đầu người năm 2010 đạt 1.200 USD. Với mức thu nhập này, Việt Nam đã chuyển vị trí từ nhóm nước nghèo nhất sang nhóm nước có mức thu nhập trung bình thấp. Kể từ năm 2010 đến nay. Giai đoạn 2010 - 2020 Việt Nam duy trì tốc độ tăng trưởng kinh tế và đạt bình quân 5,95%/năm. Trong đó, giai đoạn 2010 - 2015 tốc độ tăng trưởng kinh tế bình quân đạt 5,91%/năm và giai đoạn 2016-2020 đạt 5,98%/năm. Nhìn chung, trong giai đoạn này Việt Nam đã đạt và duy trì được mức tăng trưởng kinh tế ổn định mặc dù cả thế giới đang phải đối mặt với nhiều khó khăn và thách thức trước tình hình dịch bệnh Covid -19.

Theo số liệu từ Niên giám thống kê của Tổng cục Thống kê cho thấy thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam năm 2010 đạt 16,64 triệu đồng/người/năm. Đến năm 2015 thu nhập bình quân đầu người tăng lên và đạt 42,6 triệu đồng/người/năm. Đến năm 2020 thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam đã tăng lên và đạt 60,8 triệu đồng/người/năm. So với năm 2010, thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam đã tăng

3,66 lần và . So với năm 2015 thu nhập bình quân đầu người tăng 1,43 lần. So với năm 2019 thu nhập bình quân đầu người tăng 2,2 triệu đồng/người/năm, tương ứng với mức tăng 3,75%. Thu nhập bình quân 1 người 1 tháng năm 2020 ở khu vực thành thị đạt 5,6 triệu đồng, cao gấp gần 1,6 lần khu vực nông thôn (3,5 triệu đồng). Nhóm hộ giàu nhất (nhóm gồm 20% dân số giàu nhất - nhóm 5) có thu nhập bình quân 1 người 1 tháng năm 2020 đạt 9,1 triệu đồng cao gấp hơn 8 lần so với nhóm hộ nghèo nhất (nhóm gồm 20% dân số nghèo nhất - nhóm 1), với mức thu nhập đạt 1,1 triệu đồng. Vùng có thu nhập bình quân đầu người cao nhất là vùng Đông Nam Bộ (6,0 triệu đồng 1 người 1 tháng), cao gấp 2,2 lần vùng có thu nhập bình quân đầu người thấp nhất là vùng Trung du và miền núi phía Bắc (2,7 triệu đồng 1 người 1 tháng). Như vậy, chỉ số thu nhập bình quân đầu người nêu trên cũng cho thấy khoảng cách giàu nghèo trong xã hội ở nước ta hiện đang rất lớn và điều này có thể làm cho bất bình đẳng xã hội gia tăng. Số liệu từ khảo sát mức sống dân cư năm 2020 của Tổng Cục Thống kê cũng cho thấy các địa phương có thu nhập bình quân đầu người cao như Bình Dương có thu nhập bình quân đầu người 7,02 triệu/người/tháng, TP.HCM có mức thu nhập bình quân đầu người là 6,53 triệu đồng/người/tháng, Hà Nội có mức thu nhập bình quân đầu người là 5,9 triệu đồng/ người/tháng, Đồng Nai có mức thu nhập bình quân 5,6 triệu đồng/người/tháng và Bắc Ninh có mức thu nhập bình quân 5,4 triệu đồng/người/tháng. Đây là những địa phương có điều kiện thuận lợi cho phát triển kinh tế và thu hút nguồn vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài. Trong khi đó các địa phương có điều kiện phát triển kinh tế khó khăn, thu nhập bình quân đầu người thấp và chênh lệch khá xa với các địa phương có thu nhập bình quân đầu người cao nêu trên. Chẳng hạn, Điện Biên chỉ có thu nhập bình quân đầu người là 1,37 triệu đồng/người/tháng, hay Sơn La có thu nhập bình quân đầu người là 1,74 triệu đồng/ người/tháng.

Theo số liệu ở bảng trên cho thấy GDP bình quân đầu người của người dân Việt Nam đạt 1.648 USD/người/năm, đến năm 2020 GDP bình quân đầu người của Việt Nam đạt 2.655 USD/người/năm, tăng 1,61 lần so với năm 2010, tăng 1,27 lần so với năm 2015 và tăng 1,02 lần so với năm 2019. GDP bình quân đầu người của Việt Nam so với các quốc gia trong khu vực còn khá thấp, cụ thể khi so sánh với Singapore thì họ có GDP bình quân đầu người năm 2020 gấp 21,86 lần GDP bình quân đầu người của Việt Nam, Bruney có GDP bình quân đầu người năm 2020 gấp 11,57 lần GDP bình quân đầu người của Việt Nam, Thái Lan có GDP bình quân đầu người năm 2020 gấp 2,33 lần GDP bình quân đầu người của Việt Nam. Điều này cũng phản ánh mức sống của người dân Việt Nam còn khá thấp và có khoảng cách khá xa so với các quốc gia trong khu vực.

Mặc dù thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam trong những năm vừa qua đã đạt được những kết quả đáng ghi nhận, đặc biệt trước những khó khăn và thách thức của tình hình đại dịch covid - 19, thu nhập bình quân của người dân Việt Nam vẫn duy trì được mức tăng trưởng dương. Tuy nhiên, mức thu nhập này vẫn còn khá thấp và còn nhiều vấn đề đặt ra đối với mức thu nhập bình quân của người dân Việt Nam trong giai đoạn bình thường mới, cụ thể như sau:

Tăng trưởng kinh tế của Việt Nam sẽ còn gặp nhiều khó khăn và thách thức vì tình hình đại dịch covid-19 vẫn đang còn diễn biến phức tạp. Điều này sẽ gây khó khăn cho hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp và của toàn bộ nền kinh tế nói chung. Ngoài ra, hiện nay tình hình thế giới có nhiều biến động, chiến tranh Nga - Ucraina, giá xăng dầu, giá vàng có nhiều biến động gây bất ổn về giá cả trên thị trường. Do đó, thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam cũng chịu tác động không nhỏ từ những khó khăn, thách thức này.

Chênh lệch về thu nhập bình quân đầu người càng cao giữa các tầng lớp dân cư, giữa các vùng miền trong cả nước sẽ tạo nên sự phân hóa giàu nghèo ngày một gia tăng. Theo kết quả Thu nhập bình quân 1 người 1 tháng chung cả nước năm 2020 theo giá hiện hành đạt khoảng 4,2 triệu đồng, giảm khoảng 1% so với năm 2019. Bình quân mỗi năm trong thời kỳ 2016-2020, thu nhập bình quân đầu người 1 tháng chung cả nước tăng bình quân 8,2%. Thu nhập bình quân 1 người 1 tháng năm 2020 ở khu vực thành thị đạt 5,6 triệu đồng, cao gấp gần 1,6 lần khu vực nông thôn (3,5 triệu đồng). Nhóm hộ giàu nhất (nhóm gồm 20% dân số giàu nhất - nhóm 5) có thu nhập bình quân 1 người 1 tháng năm 2020 đạt 9,1 triệu đồng cao gấp hơn 8 lần so với nhóm hộ nghèo nhất (nhóm gồm 20% dân số nghèo nhất - nhóm 1), với mức thu nhập đạt 1,1 triệu đồng. Vùng có thu nhập bình quân đầu người cao nhất là vùng Đông Nam Bộ (6,0 triệu đồng 1 người 1 tháng), cao gấp 2,2 lần vùng có thu nhập bình quân đầu người thấp nhất là vùng Trung du và miền núi phía Bắc (2,7 triệu đồng 1 người 1 tháng).

Bảng 1: Thu nhập bình quân đầu người Việt Nam năm 2020

	Triệu đồng/người/tháng
Thu nhập bình quân 1 người 1 tháng	4,2
Thu nhập bình quân đầu người của nhóm giàu nhất - nhóm 5	9,1
Thu nhập bình quân đầu người của nhóm nghèo nhất - nhóm 1	1,1
Thu nhập bình quân đầu người của vùng Đông Nam bộ	6,1
Thu nhập bình quân đầu người của vùng Trung du và miền núi phía bắc	2,7
Thu nhập bình quân đầu người ở vùng thành thị	5,6
Thu nhập bình quân đầu người ở vùng nông thôn	3,5

Nguồn: Kết quả khảo sát mức sống dân cư năm 2020

Mức tăng trưởng của thu nhập bình quân đầu người của người dân nước ta còn khá thấp, chưa theo kịp mức tăng của giá cả hàng hóa, dịch vụ. Ngoài ra, còn nhiều bất ổn của tình hình kinh tế

chính trị thế giới và khu vực gây ảnh hưởng không nhỏ đến giá cả hàng hóa, dịch vụ. Từ đó, gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến mức sống của người dân. Cụ thể bình quân giai đoạn 2015-2020 mức tăng thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam đạt 7,47%, trong khi đó theo số liệu công bố của tổng cục thống kê thì Chỉ số giá tiêu dùng (CPI) bình quân giai đoạn 2016 - 2020 đạt 4%. Đặc biệt trong tình hình đại dịch covid-19 cho đến nay đã và đang gây khó khăn cho quá trình sản xuất và tiêu thụ của nền kinh tế nói chung, làm cho giá cả nhiều hàng hóa, dịch vụ tăng cao.

4. Kết luận và kiến nghị góp phần nâng cao thu nhập bình quân đầu người của người dân trong giai đoạn bình thường mới

Thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam trong những năm vừa qua có sự gia tăng đáng ghi nhận, với mức tăng thu nhập bình quân đầu người 1 tháng chung cả nước giai đoạn 2016-2020 tăng bình quân 8,2%. Đặc biệt trong năm 2020, thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam vẫn tăng trưởng dương trong khi nền kinh tế đang phải đối mặt với nhiều khó khăn và thách thức của tình hình đại dịch covid-19. Bên cạnh đó, khi so sánh với các quốc gia trong khu vực ASEAN thì GDP bình quân đầu người của Việt Nam còn khá thấp và có khoảng cách khá xa so với các quốc gia trong khu vực và có khoảng cách chênh lệch khá xa về mức thu nhập bình quân đầu người của người dân Việt Nam giữa các khu vực, vùng miền và giữa các nhóm dân cư với nhau. Chính vì vậy, chúng tôi đề xuất một số kiến nghị góp phần nâng cao thu nhập bình quân đầu người của Việt Nam trong giai đoạn bình thường mới như hiện nay như sau:

Chính phủ cần thực hiện đồng bộ các biện pháp nhằm gia tăng thu nhập bình quân đầu người trên cơ sở phát triển nền kinh tế đồng bộ, hướng tới phát triển kinh tế đất nước theo hướng công nghiệp hiện đại và phát triển dịch vụ, đồng thời phát triển ngành nông nghiệp theo hướng công nghệ cao Chính phủ cần khai thác tối đa những lợi thế của mỗi quốc gia đó, tạo điều kiện thuận lợi để người dân chuyển đổi sản xuất kinh doanh. Quốc gia cần tập trung phát triển lĩnh vực công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp và thương mại, dịch vụ để đa dạng hóa nguồn thu, tạo thêm nhiều việc làm và từng bước nâng cao thu nhập cho người dân.

Chính phủ tiếp tục thực hiện nhất quán mục tiêu tăng cường ổn định kinh tế vĩ mô, phát triển khoa học, công nghệ và đổi mới sáng tạo, phát huy tối đa tiềm năng, lợi thế của đất nước, kiểm soát lạm phát, đạt mức tăng trưởng cao. Điều hành chủ động, linh hoạt các công cụ chính sách tiền tệ, phối hợp chặt chẽ, đồng bộ với chính sách tài khóa, giảm mặt bằng lãi suất hợp lý, phấn đấu đạt mức tăng trưởng tín

dụng hợp lý góp phần ổn định nguồn vốn cho sản xuất

Tạo lập và thực thi các chính sách nhằm nâng cao năng suất lao động của người dân, góp phần nâng cao thu nhập bình quân đầu người, nâng cao năng lực cạnh tranh và góp phần tăng trưởng kinh tế bền vững.

Chính phủ cần tạo điều kiện phát triển đa dạng các lĩnh vực, ngành nghề nhằm tạo việc làm cho người lao động; Tạo điều kiện cho các doanh nghiệp thuộc mọi thành phần kinh tế tham gia đầu tư các dự án, công trình có quy mô lớn, tạo nhiều việc làm;

Tập trung tháo gỡ khó khăn cho sản xuất kinh doanh, phát triển thị trường, tăng sức mua, đẩy mạnh tiêu thụ hàng hóa trong giai đoạn bình thường mới như hiện nay.

Đẩy mạnh cải cách hành chính, nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước, tăng cường phòng chống tham nhũng, lãng phí.

Tăng cường quốc phòng, an ninh, bảo đảm trật tự, an toàn xã hội; nâng cao hiệu quả công tác đối ngoại. Đảm bảo an sinh xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của người dân.

Bên cạnh đó, cần nâng cao ý thức của người dân trong việc nâng cao trình độ dân trí, kỹ năng nghề nghiệp nhằm đáp ứng yêu cầu kỹ năng về nguồn nhân lực, góp phần nâng cao thu nhập và mức sống.

Tài liệu tham khảo

Nguyễn Hoài Anh (2019) “Nâng cao trình độ dân trí để xây dựng thành phố thông minh” Tạp chí Tài chính, kỳ 2, tháng 9/2019.

Lý Thị Huệ (2014) “Phân hóa giàu nghèo ở Việt Nam hiện nay, thực trạng và hệ lụy” Tạp chí khoa học xã hội Việt Nam, số (78) 2014

Trần Quốc Lợi, Dương Mạnh Hùng (2014) “Phân biệt chỉ tiêu GDP bình quân đầu người và thu nhập bình quân đầu người” Tạp chí thông tin khoa học và công nghệ Quảng Bình, số 3/2014 <https://skhcn.quangbinh.gov.vn/3cms/upload/khcn/File/TapChiKHCN/2014/so3/4.pdf>

Bùi Thị Minh Nguyệt, Hoàng Văn Thống (2017) “Giải pháp ổn định thu nhập cho hộ nông dân sau thu hồi đất tại khu công nghiệp Lương Sơn, Hòa Bình” Tạp chí Khoa học và công nghệ Lâm nghiệp tháng 10/2017.